

Nu tot așa stau lucrurile în ceea ce privește emigrația bulgară din Țara Românească, Moldova și Transilvania. Dacă așezările bulgare din Transilvania și Banat au început să fie studiate încă de la finele secolului trecut de Miletici¹, pentru cele din Țara Românească și Moldova nu posedăm astăzi, nici în istoriografia bulgară și nici în cea românească, cu mici excepții, lucrări care să le prezinte fie în ansamblu, fie în diferite momente ale formării lor. Despre emigrarea bulgarilor în Țara Românească și Moldova s-a scris doar tangențial în diverse articole sau studii privind alte probleme și făcându-se uneori afirmații fără o bază documentară, mai ales în ceea ce privește datele cifrice². În parte, această situație este explicabilă atât prin sărăcia materialelor documentare, cât mai ales prin lipsa de preocupare a istoriografiei burgheze pentru astfel de probleme.

Pentru emigrarea din perioada războiului din 1806—1812, în afară de unele afirmații referitoare la numărul emigranților pe care le găsim în diferite lucrări, nu există nici în istoriografia burheză bulgară și nici în cea românească studii speciale. De asemenea și în marile lucrări de sinteză bulgare (Jireček, Stanev sau Pastuhov)³ și românești (Xenopol, Giurescu, Iorga)⁴ nu se scrie nimic despre această emigrare⁵. Doar V. A. Urechia în vol. XI din *Istoria Românilor*, Buc., 1900, rezervă o singură pagină pentru «Colonizări de sirbi și bulgari» (p. 540). Trebuie totuși să menționăm că acest istoric a fost cel dintâi care s-a oprit asupra problemei, publicând unele documente referitoare la emigrările balcanice. Alături de aceste acte publicate ca «anexe» au rămas însă o serie întreagă de documente necunoscute și care se găsesc în diferite condiții ce se păstrează azi la Biblioteca Academiei R.P.R. sau mai ales la Arhivele Statului din București. Învățăatul bulgar St. Romanski a republicat în colecția sa intitulată *Българите в Влашко и Молдова*, Sofia 1930, 13 documente din cele publicate de V. A. Urechia, adăugând la acestea încă unul necunoscut de ultimul, ca și o parte din «Catagrafia Eparhiei Ungrovlahiei» pe anul 1810 (după Mss. 1457 din Biblioteca Acad. R.P.R.), în care se găsesc câteva date extrem de importante pentru emigrarea bulgară din timpul războiului 1806—1812. La acestea se pot adăoga cele 2—3 documente turcești publicate în traducere bulgară în colecția Academiei Bulgare de Științe⁶.

Materialul documentar cel mai bogat referitor la această emigrare se află în arhivele sovietice. El a fost publicat în mai multe colecții de documente, în special în colecția *Устройство задунаиских переселенцев в Бессарабии и деятельность А. Р. Юшневского, Сборник Документов*, apărută la Chișinău în 1957 sub redacția lui L. V. Cerepnin, ca «Документы и материалы»⁶ alcătuind

¹ Dr. L. MILETICI, *Седмиградските българи* în Сб.Н.У. XIII, Sofia 1896; *Заселението на католическите българи в Седмиградско и Банат* în Сб.Н.У., XIV, Sofia.

² Vezi, de pildă, I. KRAEV, care în lucrarea sa *Възтанията на българите*, Sofia, 1904, p. 18, afirmă că în urma războiului ruso-turc din 1768—1774 au părăsit Bulgaria 160.000 de oameni, iar după cel din 1787—1792 s-ar fi refugiat la nord de Dunăre, 360.000 de oameni, cifre evident exagerate.

³ K. JIREČEK, *История на България*, trad. Zlatarski, Sofia, 1929; N. STANEV, *България под иго. Възраждане и освобождение*, Sofia, 1935; IVAN PASTUHOV, *Българска история*, II, Sofia, 1943.

⁴ A. D. XENOPOL, *Istoria Românilor din Dacia Traiană*, IX, Buc., 1929; C. C. GIURESCU, *Istoria Românilor*, III, Buc., 1932; N. IORGA, *Istoria Românilor*, VII, Buc., 1939.

⁵ *Документи за българската история*, III, Sofia, 1940, p. 51—52.

⁶ În cursul lucrării culegerea va fi citată sub acest titlu.